

Kazanç Vergileri Yönünden Kripto Varlıklar

TAYFUN İÇTEN

Eski Hesap Uzmanı

Blockchain Türkiye Platformu

Vergi Muhasebe ve Denetim Çalışma Grubu Başkanı

Yürütme Kurulu Üyesi

<https://orcid.org/0000-0002-2875-4097>

Öz

Ülkemizde kripto varlıklara ilişkin ilk kanuni tanım 2 Temmuz 2024 tarihinde 7518 Sayılı Kanun 6362 ile sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda yapıldı. Kanun özünde kripto varlıkları “gayrimaddi varlık” olarak tanımladı. Kripto varlıkların çeşitleri itibariyle de vergi kanunlarımızdaki düzenlemelerle çok uygun düşmediğini düşündüğümüz bu kanuni tanımlamanın vergi kanunlarımızı ne derece etkileyeceği, ortada bir kanuni düzenlemenin artık yapılmış olmasının kripto varlıkların vergilemesine etki edip etmeyeceği yazımızda tartışılmış öneriler getirilmiştir.

Anayasa'nın 73/3 maddesi hükmünce “vergilerin kanuniliği” ilkesi, bu konuda vergi kanunlarında bir düzenleme yapmasını gerektirmektedir. Kural olarak yürütme organının ya da yargı organının bu konuda takdir yetkisinin bulunmadığı gibi, kıyas, boşluk doldurma ve hukuk yaratma halleri de işletilemez.

Konu hakkında vergi kanunlarında düzenleme yapılırken kripto varlıkların tanımının “gayrimaddi varlık” olarak tanımlanmaması, MİCA tanımındaki daha geniş yaklaşımın benimsenmesi, kripto varlıkların izahnamelerinde hakim yaklaşıma göre vergi kanunlarımızda mevcut gelir unsurlarıyla bağlantı kurulması önerilmektedir. Şu kadar ki kripto varlıkların kendi global dinamiklerine engel olacak yüksek vergisel maliyetlerden kaçınılması da önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, Vergilerin Kanuniliği İlkesi, Kıyas, NFT, Dijital Varlık, Gayrimaddi Varlık.

1. GİRİŞ

Hatırlanacağı üzere, Vergi Dünyası'nın Ekim /2022 ayı özel sayısında “Tüm Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Vergilendirmesi” ele alınmış, toplam 12 hakemli makale ile konu; teknolojisinden hukuki niteliklerine, ekonomideki rolünden teknoloji okur yazarlığına, muhasebe kayıtlarından, NFT, DeFi uygulamaları ayrı vergi kanunlarımız karşısındaki durumları ve OECD gelişmeleri detayında kapsamlı şekilde ortaya konulmuştu.

Geçen süre zarfında, 2 Temmuz 2024 tarih ve 32590 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7518 Sayılı Kanun ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda kripto varlıklarla ilgili ilk defa kanuni düzenlemeler yapılmış oldu. Konu düzenlemeler içinde kripto varlıkların da tanımı yapıldı.

Yazımızda, kripto varlıkların mevzuatımızda bir kanuni tanımlamaya kavuşturulması sonrasında kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin, özellikle ka-

zanç vergileri yönünden (Gelir Vergi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu) değişen bir durumun olup olmadığı hususu değerlendirilmiştir.

2. MEVZUATIMIZDAKİ KRIPTO VARLIK TANIMLARI

Bilindiği üzere, Mevzuatımızda kripto varlıklara ilişkin ilk tanımlama, 16.04.2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik”in md. 3/1’inci fıkrasında aşağıdaki şekilde yapıldı.¹

Ödemelerde kripto varlıkların kullanılmaması

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder.

(2) Kripto varlıklar, ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz.

(3) Kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamaz.

Söz konusu tanımda kripto varlıklar “Gayri Maddi Hak” olarak kabul edildi. Şu kadar ki itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmedikleri durumda. Şayet bu yönde bir tanım yapılırsa, o kripto varlıklar bu tanım kapsamından çıkacaklar.

Bu tanımlamanın hemen devamında dünyada NFT türü (dijital veya fiziki bir varlığın, digital halinin blokzincir ortamında, akıllı sözleşmeler yoluyla ikame edilemez, değiştirilemez ve silinemez bir biçimde münhasıran tek bir token ile eşlenmesi) kripto varlıkların çıkıp, çok büyük işlem hacimlerine ulaştığı görüldü. Misli kripto varlıklardan daha farklı, temsili olduğu dijital varlığın niteliğine daha yakın olmaları nedeniyle, (örneğin; sanat eseri, dijital giyim malzemesi vb.) bu tanımın yetersiz kaldığı görüldü. Vergi kanunlarımız yönünden “gayri maddi varlık” nitelemesinin kendine özgü durumları da (amortisman tabi olma gibi) dikkate alındığında, kripto varlıkların en azından vergi mevzuatımız bakımından bu şekil tanımlanmasının çok da uygun olmayacağı görüldü. Yine

aynı dönemlerde yeni çıkan ve yükselen DeFi tokenlar yönünden de benzer endişeler oluştu. Zira vergi kanunlarımızda da aynı yönde bir kanuni düzenleme yapılması durumunda, bu tokenların özünde bir kredi alışverişine konu bu işlemlerin faiz vb. ödemelerini ifade etmeleri ve normalde vergi kanunlarımızda menkul sermaye iradı olarak kabul edilmeleri beklenirken, böylesi bir tanım nedeniyle “gayrimenkul sermaye iradı” olarak kabul edilecek olmaları, tanım konusunda tereddütler doğurdu.

Sonrasında kripto varlıklara ilişkin ilk kanuni düzenlemeler yapıldı. 2 Temmuz 2024 tarih ve 32590 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7518 Sayılı Kanun ile yapılan bu düzenlemeler, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunun’da kripto varlıklara ilişkin önemli düzenlemeleri içerdi.

Söz konusu kanuni düzenlemeler kapsamında kripto varlıkların tanımı da yapıldı. Sermaye Piyasası Kanunu’nun 3 üncü maddesine eklenen “bb”) alt bendi kripto varlıkları şu şekilde tanımladı.²

“bb) Kripto varlık: Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıkları,”

Yapılan kanuni tanım, TCMB’nin konu Yönetmeliğindeki tanımdan bazı noktalarda ayrılrsa da Sermaye Piyasası Kanunu’nda da kripto varlıklar, “gayrimaddi varlık” olarak tanımlanmış oldu. TCMB Yönetmeliğindeki tanım için yukarıda söylediğimiz vergi düzenleme-

1 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210416-4.htm> (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 16.04.2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik”)

2 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler yapan 7518 Sayılı Kanun

lerimiz yönünden uyumsuzluklar, halen de geçerliliğini koruyor durumda.

Bu düzenlemeler sonrasında Kamu Gözetim Kurumu, 19 Aralık 2024 tarihli ve 32757 sayılı Resmî Gazete’de “BOBİ FRS Kripto Varlıklara İlişkin Değişiklikler”i yayımladı. TMS yönünden IFRS düzenlemelerine göre hareket etmek durumunda olan Kamu Gözetimi Kurumu, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (IASB) IFRS yönünden hala gündemine alıp görüşmediği kripto varlıkları BOBİ FRS ile Türkiye yönünden sınırlı bir kesim için de olsa düzenleme yaklaşımına gitti. Hatta muhasebe kayıtları gösterimlerinde kripto varlıkların, “Duran Varlıklar” içinde “Maddi Duran Varlıklar”, “Maddi Olmayan Duran Varlıklar” seviyesinde ayrı bir “Dijital Varlık” grubu açarak, burada gösterilmesini düzenledi.

BCTR Platformunda yaptığımız “Kripto Varlıkların Vergi – Muhasebe ve Denetim Yönünden İncelenmesi” Raporumuzda³ ve gerekse de Vergi Konseyi bünyesinde yaptığımız “Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi Çalışma Grubu Raporu”nda⁴ da kripto varlıkların “Dijital Varlıklar” şemsiyesi altında ayrıca düzenlenmesini, içlerinden hukuken Gelir Vergisi Kanunu’nun yedi gelir unsurundan ilgili grubuna girenin bu şemsiyeden çıkmasını önermiştik. Zira önümüzdeki yıllarda dijital alandaki gelişmelerin Blockchain ile de “token” larla da sınırlı kalmayabileceği, daha başka dijital teknoloji ve/veya ürünlerin de çıkabileceği düşüncemiz mevcuttu.

Kamu Gözetim Kurumu yaptığı BOBİ FRS kapsamındaki konu düzenlemede, kripto varlıklara ilişkin bir tanımlama da yaptı. Kurul’un düzenlemesinde 2 Temmuz 2024 tarihinde yürürlüğe giren Semaye Piyasası Kanunu’nda yapılan düzenlemeden farklı olarak, TCMB Yönetmeliğindeki kripto varlık tanımını benimsediği görüldü. Sadece “gayrimaddi varlık” ifadesi yerine muhasebe standartlarındaki “maddi olmayan varlık” ismi kullanılmış durumda.⁵ Tanım şu şekilde:

“Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen maddi olmayan varlıkları ifade eder.”

Kamu Gözetim Kurumu’nun bu tanımı benimsemedeki ileri görüşünün, yarın kripto varlıklar içinden örneğin SPK’nın menkul kıymet tokenlarını tanımlaması sonrası bir ayrılma olursa, bu varlıkların ilgili IFRS ve BOBİ FRS standartları kapsamında değerlendirilmelerinin mümkün olabilmesi amaçlı olduğunu düşünüyoruz ki bizce de isabetli bir yaklaşım olduğu düşüncesindeyiz.

Buraya ileride hatırlatmak amaçlı bir not düşmek istiyoruz. Kurumların kendi mevzuatlarının bütünlüğü bakımından “kripto varlık” tanımlamalarında farklılık öngörebildikleri görülmektedir. Aslında bu yaklaşımı biz çok daha önceden, VUK md 269/2. fıkra hükmünde tesisat ve makineler ile gemiler ve diğer taşıtların vergi mevzuatımız yönünden “gayrimenkuller” gibi değerlendirileceği hükmünde de kullanmışız. Aslında menkul mal grubunda olması gereken bu kıymetler “gayrimenkul” gibi vergi kanunlarımızda düzenlemeye tabi tutulmuşlar ve halen de devam ediyor. (GVK md.70/7,8) Bu hususu, ileride vergi kanunlarımızda yapılması gereken kripto varlık tanımlarında olası seçenekler olarak hatırlamak amaçlı belirtmek istedik.

Burada yeri gelmişken AB Kripto Varlıklar Piyasaları Düzenlemesi’nde (MiCA) (Markets in Crypto-Assets) yapılmış olan kripto varlık tanımını da kıyaslama bakımından vermek istiyoruz. Tanımın son kısmında “hak veya değer” olarak geniş bir tanımlama yapıldığı görülmektedir. “Gayrimaddi varlık” benzeri bir sınırlama getirilmemiştir. Vergi Kanunlarımız yönünden de bu tarz geniş bir tanımlamanın daha uygun olabileceği düşüncesindeyiz. MiCA’nın kripto varlık tanımı şu şekilde:

“Kripto varlıklar; dağıtık defter teknolojisini veya benzeri bir teknolojiyi kullanarak elektronik ortamda saklanabilen veya transfer edilebilen hakların veya değerlerin dijital temsidir.”

Burada hemen akla gelen soru, Sermaye Piyasası Kanunu’nda yapılan “kripto varlıkları” tanımlayan bu kanuni düzenleme sonrası, artık ülkemizde bu varlıklar kanunen Anayasamızın 73/3 hükmü kapsamında vergi kanunlarımız yönünden de tanımlanmış sayılacak mıdır? Artık kripto varlıklardan kaynaklanan kazançları vergilendirebilir miyiz?

³ https://bctr.org/dokumanlar/Kripto_Varliklarin_Vergi_Muhasebe_ve_Denetim_Yonunden_Incelenmesi.pdf

⁴ <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklarin-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>

⁵ <https://kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/5069/BOBI%CC%87-FRS-Kripto-Varl%C4%B1klara-I%CC%87lis%CC%A7kin-Deg%CC%86is%CC%A7ikliklerin-Yay%C4%B1mlanmas%C4%B1>

BOBİ FRS Kripto Varlıklara İlişkin Değişiklikler, 19 Aralık 2024 tarihli ve 32757 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Konu yazımızın ilerleyen kısımlarında daha detaylı ele alınacak olmakla birlikte yanıtımızı şimdiden verelim ki “Hayır, vergileyemeyiz. Vergileyebilmek için vergi kanunlarımızda kanuni düzenleme yapılması gerekliliği halen devam ediyor.”

3. VERGİLERİN KANUNİLİĞİ İLKESİ

T.C. Anayasası’nın 11. maddesi; “Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olmaz” hükmünü içerir.

Vergiler ve vergilendirme yetkisi de temelini anayasadan almaktadır ve bunların düzenlenmesinde anayasadaki ilkelere uyulması gerekmektedir.⁶

Çağdaş anayasaların hemen hepsinde vergilerle ilgili hükümler yer almaktadır. Vergilendirme, siyaset iktidarının ekonomik ve sosyal politikalarının yürütülmesini sağlayan önemli bir araç olmasının yanı sıra, kişilerin hak ve özgürlük alanlarına ve malvarlıklarına yönelik bir müdahale niteliği de taşımaktadır. Dolayısıyla, halktan alınacak vergi ve benzeri yükümlerin, yine halkın ön rızasına dayanması gerekmektedir. Halk veya milletin ön rızası ise, kendisinin seçtiği yasama organı tarafından kullanılır.⁷

T.C. Anayasası’nın madde 73 / 3 hükmü uyarınca “Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.” Vergilerin kanuniliği ilkesini ifade eden anayasanın bu hükmünün gerekleri şöyledir.

Bu ilkeye göre yorumun, kanun sınırları içinde yapılması gerekir. Kanun sınırlarını aşan yorum söz konusu değildir. Bir başka ifade ile, kanunda belirlenmiş olmadıkça kıyas, boşluk doldurma ve hukuk yaratma halleri işletilemez. Kıyas, bir olay hakkında kanunda yer alan kuralın, nitelikleri ve şartları ona benzeyen fakat kanunda düzenlenmemiş diğer bir olaya uygulanmasıdır.⁸ Yürütme organının kanunî dayanak olmaksızın bir idari işlemle veya yargı organının kıyas

yoluyla vergi koyma, kaldırma ve değiştirme yetkileri yoktur. Aksi halde kıyas yolu ile yeni vergi konuları ve matrahların ortaya çıkma tehlikesi söz konusu olur.⁹

Verginin kanuniliğinin bir diğer sonucu da, verginin belirgin olması ilkesidir. Bu ilkeye, vergi kanununun vergiye ilişkin tüm özellikleri kapsamı ilkesi de denilebilir. Vergilerin miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının, şekillerinin gerek idare gerekse vergi yükümlülükleri açısından belli ve kesin olması gerekir. Bu ilke, vergi kanunlarının dilinin ve dayandığı kavramların yalın, sade, açık, net; cümlelerinin düzgün, sisteminin kolay anlaşılır ve akılcı olmasını gerektirir. Vergilere ilişkin işlem ve kuralların açık ve anlaşılabilir olması, vergilendirmede keyfiliğin önlenmesini amaçlamaktadır.¹⁰

Verginin kanuniliği ilkesinin diğer bir sonucu ise, kural olarak yürütme organının takdir yetkisinin bulunmamasıdır. Vergi hukukunda idarenin kural olarak bağlı yetkisi söz konusudur. Ayrıca kanuni idare ilkesi de verginin kanuniliği ilkesinin bir sonucudur ve bu iki ilke birbirleriyle sıkı şekilde bağlantılıdır. Kanunî idare ilkesi özel, bireysel, subjektif nitelikteki tarh ve tahsil işlemlerinin, genel, objektif vergi kanunlarına uygun olarak yapılmasını gerektirir. Bir başka deyişle vergilerin kanuniliği, yalnız maddî vergi hukukuna ilişkin kuralları değil, aynı zamanda vergilerin tarh ve tahsili gibi şekli vergi hukukuna ilişkin kuralları da içerir.¹¹

Bu çerçevede, kripto varlıklara ilişkin vergi kanunlarımızda verilemeye ilişkin bir düzenleme bulunmaması, vergileme yapılabilmesi için bu konuda vergi kanunlarında bir düzenleme yapmasını gerektirir. Kural olarak yürütme organının takdir yetkisinin bulunmadığı gibi, kıyas, boşluk doldurma ve hukuk yaratma halleri de işletilemez. Sermaye Piyasası Kanunu’nun da kripto varlıklara ilişkin yapılan düzenlemenin Anayasa’nın 73/3 hükmünü karşılaması söz konusu değildir. Bu konuda vergi salınması için, bir boşluğa, kıyasa mahal vermeyecek açıklıkta vergi kanunlarında düzenleme yapmayı gerektirdiği düşüncesindeyiz.

6 Nami Çağan, Vergilendirme Yetkisi, İstanbul, 1982, s. 95; Hasan Hüseyin Bayraklı, Yasin Sezer, “Devletin Vergilendirme Yetkisi Karşısında Temel Hak ve Özgürlüklerin Güvence Altına Alınması”, AKÜİBFD, C. 11, S. 1, Temmuz 2000, s. 160.

7 Akif Erginay, “Yeni Anayasamızın Mali Hükümleri”, Prof. Dr. Fadıl H. SUR’un Anısına Armağan, Ankara 1983, s. 57; Nami Çağan, “Anayasa Tasarısında Vergi ve Benzeri Yükümlülükler”, Vergi Dünyası, Eylül 1982, s. 30.

8 Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan, Vergi Hukuku, 11. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s. 69-101; M. Tahir Ufuk, “Vergi Hukukunda Yorum ve Kıyas”, Yaklaşım, Yıl: 9, S. 101, Mayıs 2001, s. 106.

9 Çağan, a.g.e., s. 7, 102.

10 Öncel, Kumrulu, Çağan, a.g.e., s. 29; Ufuk, a.g.e., s. 106.

11 Çağan, a.g.e., s. 145.

4. KRİPTO VARLIKLARIN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kripto varlıkların hukuki durumları dünyada da halen üzerinde birleşilen bir tanıma kavuşmuş durumda değildir. Mevcutta bilinen (mevcut mevzuatlar içinde tanımı yapılmış olan) aşağıdaki varlık gruplarından hangisine daha yakın olduğu konusunda değerlendirmeler halen de sürmektedir.

- İtibari para mı ?
- Ödeme aracı mı ?
- Emtia mı?
- Menkul kıymet mi?
- Gayrimaddi varlık mı?

Bundan iki yıl öncesinde ülkeler itibariyle sınıflama aşağıdaki tabloda görüldüğü şekilde verilebilirken; günümüzde bazı ülkelerin yaklaşımlarını değiştirdikleri, vergileme niyetlerini erteledikleri veya aksi durumların da olduğu görülmektedir. Örneğin, Güney Kore 2024 yılı başında kripto varlıkların vergilendirilmesini iki yıl ertelediğini, 2024 yılının ortasında ise, vergilemeyi 2028 yılına ertelediği, Yunanistan ise kripto varlıklarının 2025 yılı itibariyle vergilendirilmesine başlanacağını açıklamıştır. Konu değişkenliğini korumaktadır.

fiziki vd. modeller olarak teknik yönden “kurşun geçirmez” bir yapıya ulaşmaları durumunda, mevcut iş yapış süreçlerinin çok hızlanacağı, globale yayılacağı, internet ulaşımı olan her yeri ve her kişiyi (Gelişmişlik, işlem boyutu, dil, altyapı yeterliliği, vd. ayrımlar olmaksızın) kucaklayacağı, Web3 ortamında kullanıcıların da haklarını savunabilecekleri, internet ekosisteminin bir aktörü olacakları, merkeziyetsizlik esas alındığında da şeffaf, (herkesin görebileceği) silinemez ve değiştirilemez kayıtlarla herkesin denetimine açık, aleni bir ortam yaratacağı, en azından şu an itibariyle, kuşkusuz görünmektedir. Hal böyle olunca hiçbir ülke ve insanın bunun dışında olması çok olası görünmemektedir.

Zorluk, bu uygulamaların (genel olarak “tokenlar” diyelim) “Deneme-Yanılma-Öğrenme” döngüsünde doğru modellemelere ve teknik olarak da “kurşun geçirmez¹²” yapıya “laboratuvar ortamında” değil de gerçek hayatın akışında, ekonomik döngüsünde ulaşmaya çalışıyor olmalarıdır. Bunun çok daha öğretici, farkında olunamayacak alan risklerini de minimize eden, bu alanda geliştirme yapan herkese (özellikle açık kaynak yaklaşımlarının da olumlu ivmesiyle) sağladığı hızlı öğrenme ve kolaylıklar yoluyla katkı yaptığı da gözlenen bir durumdur.

Gayrimaddi varlık	Finansal enstrüman / varlık	Emtia veya sanal emtia	Para	Yasal ödeme yöntemi	Belirli değil
Avustralya, Fransa, Şili, Çek Cumhuriyeti, Lüksemburg, Nijerya, İspanya, İsveç, İsviçre ve İngiltere	Arjantin, Brezilya, Hırvatistan, Danimarka, İsrail, Japonya, Slovak Cumhuriyeti ve Güney Afrika	Avusturya, Kanada, Çin ve Endonezya	Belçika, Fildişi Sahili, İtalya ve Polonya	Japonya	ABD

Bu durum aslında blokzincir ortamında hayat bulan kripto varlıkların kullandığı teknolojinin, ülkelerin mevcut vergi mevzuatları ve diğer hukuk mevzuatları bakımından da tanım karşılıklarının bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Kimilerinin bünyelerinde birden fazla mevcut varlığın özelliklerini taşımaları, dijital ve gerçek yaşam (fiziki yaşam) arasındaki bağın henüz yeterince kabul edilebilir, kullanılabilir boyuta gelmesinden de kaynaklanmaktadır.

Blokzincir üzerindeki uygulamaların “Deneme-Yanılma-Öğrenme” döngüsünde doğru ekonomik, sosyal,

Burada regülasyon otoritesi konumundaki ülkele- rin, topraklarında filizlenen bu yapıların, projelerin önünü kesmeden, işlerine çok karışmadan sistem içine almaları, teknolojinin doğasında olan Dünya ile entegrasyonu da korumaları çok kritik görünmektedir. Bu kapsamda günümüzde finans gücü ve/veya ekonomik büyüklükte söz sahibi birçok ülkenin kendi ülkesini kripto başkenti yapmak iddiasında oldukları, uygulayıcı ve karar verici seviyelerinde konunun uzmanı üst yöneticilerle hareket ettikleri de gözlenen bir durumdur.

12 "kurşun geçirmez" tabiri kaynağı için bkz. SERT Turan, Sorularla Web3, Şubat 2025, s.71.

5. KRİPTO VARLIKLARIN ÇEŞİTLERİ

Kripto varlıklar, temelde “Coin” ve “token” olarak ayrışmakta olup, hedefledikleri amaca göre de sınıflanabilmektedirler. Çok dinamik bir ekosistem olması nedeniyle yakın gelecekte başka çeşit olarak sınıflanacak kripto varlıkların çıkması da olasıdır.

Kripto varlık çeşitleri öncesinde “coin”, “altcoin” ve “token” ların tanımlamalarını hatırlamakta fayda olabilir.¹³

Coin: Coinler kendi blokzincirine sahip kripto varlıklar olup, dağıtık defter veya benzeri teknolojiler üzerinden, ülke sınırlaması olmaksızın eşten eşe (peer to peer) şekilde işlem yapılan ve ödeme aracı olarak kullanılan kripto varlık türüdür.

Altcoin: (Alternative Cryptocurrencies/Alternatif Kripto Paralar): Kronolojik olarak Bitcoin’den sonra ortaya çıkan ve blokzincir teknolojilerinden faydalanarak üretilen tüm kripto varlık birimlerini ifade eder.

Jeton (token): Dağıtık defter teknolojisinin kripto paralar haricinde bir diğer uygulama örneği olarak ortaya çıkmıştır. Mevcut bir blokzincir üzerinde bir proje ekosistemi içerisinde belli bir değer veya faydayı temsil eden dijital kripto varlıkları ifade eder. Ethereum’un akıllı sözleşmeleri üzerinde üretilen projeler buna örnek olarak verilebilir.

Literatürde kripto varlık çeşitlerinin farklı sınıflanma şekilleri de mevcuttur. AB Kripto Varlıklar Piyasaları Düzenlemesinde (MiCA) kripto varlıklar; “Hizmet Tokenlar” (Utility Tokens), “Varlığa Dayalı Tokenlar” (Asset-referenced Tokens) ve “E-para Tokenlar” (E-money Tokens) olarak (3) kategori de sınıflanmıştır.

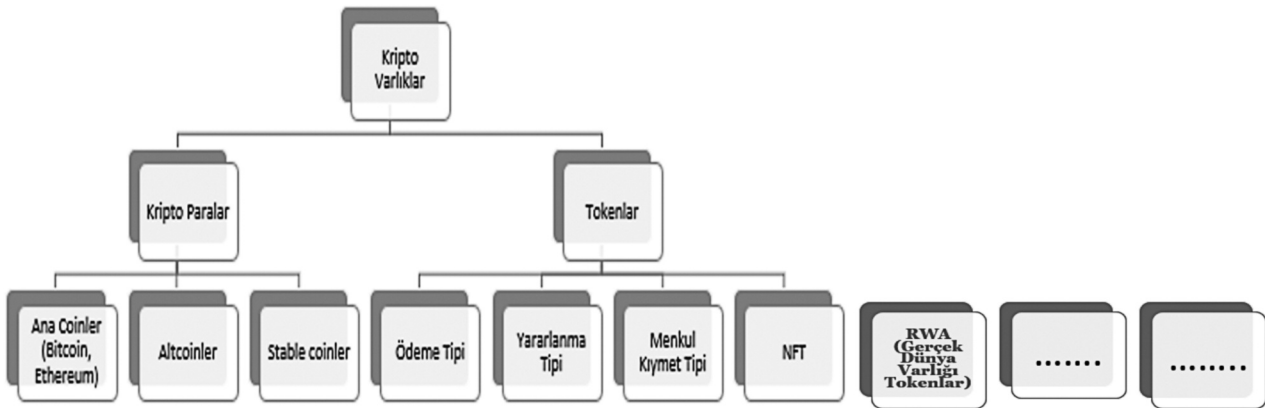
Kripto varlıkların temelde amaçlarını, neye çözüm olduklarını ilan ettikleri bir “izahnameleri”, (İngilizce bilinen adıyla “Whitepaper”ları) bulunmaktadır. Bu izahnamelerde token’a ilişkin açıklamalar ve teknik detaylar yer almaktadır.

6. EKOSİSTEMİN TARAFLARI VE KAZANÇ VERGİLERİ YÖNÜNDE DURUM

Kripto varlık kazançlarının vergilendirilmesinde öncelikle bu ekosistemin aktörlerini ortaya koymak ve mevcut vergi kanunlarımız yönünden de gelir/kazanç unsurunu belirlememiz gerekmektedir.

Kripto varlık ekosisteminin belli başlı taraflarını (aktörlerini) aşağıdaki tabloda olduğu şekilde gruplayabiliriz. Tablonun boş olan kısımları, olası farklı varlık türleri ve/veya işlev değişimleri sonrası gündeme gelebilecek diğer taraflar (aktörler) için boş tutulmuştur.

KRİPTO VARLIK ÇEŞİTLERİ

Tabloda boş olan kutular, ilerde olası çıkabilecek yeni kripto varlık türlerini hatırlatmak amaçlı boş tutulmuştur.

Yazımızda ekosistemin belli başlı aktörleri ve vergisel durumları ele alınmıştır.

13 <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklari-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>
Vergi Konseyi Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi Çalışma Grubu Raporu, Ankara-2022, Syf:18,19,21

KRİPTO VARLIK EKOSİSTEMİ TARAFRLARI

Aşağıdaki tablomuzda ekosistemin aktörlerinin / taraflarının kazanç vergilerimiz (gelir vergisi ve kurumlar vergisi) yönünden durumları özetlenmiş olup, devamı bölümlerde ilave açıklamalar yapılmıştır.

6.1. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarının Kazanç Vergileri Karşısındaki Durumları

Yazımızın ilk kısmında da belirttiğimiz üzere, ülkemizde kripto varlıklara ilişkin yapılan ilk kanuni düzenlemeler 2 Temmuz 2024 tarih ve 32590 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7518 Sayılı Kanun ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda yapıldı.¹⁴

Söz konusu Kanun “Kripto Varlık” tanımı başta olmak üzere, ekosisteme ilişkin gereken tanımlamaları yaparak, sermaye piyasası araçlarının kripto varlık ola-

TARAFLAR	FAALİYET KONUSU	YASAL TANIMI	ANAYASA MD.73'E UYGUNLUK	GELİR VERGİSİ YÖNÜNDEN	KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN
KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICILAR (KVHS) - Platformlar - Saklama Kuruluşları - Diğer Hizmet Sağlayıcılar	Kripto varlık; alım satım, ilk satış, dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve diğer işlemler (Gerçek veya Tüzel kişiler) (Son SPK düzenlemesi çerçevesinde sermaye şirketleri)	Mevcut; GVK. Ticari kazanç hükümleri / KVK Kurum Kazancı Hükümleri	Uygun	Verilen hizmet karşılığında alınan komisyon, vd. gelirleri Ticari Kazanç olarak vergilendirilir. (Gerçek kişiler yönünden)	Verilen hizmet karşılığında alınan komisyon, vd. gelirleri "Kurum Kazancı" olarak vergilendirilir. (Kurumlar yönünden)
MADENCİLER	Kripto varlık transfer işlemlerini, işlem için gerekli donanım ve enerji tedarikini sağlayarak nitelikli iş gücü ile doğrulayan ve kripto para üreten kişiler (Gerçek veya Tüzel kişiler)	Mevcut; GVK. Ticari kazanç hükümleri / KVK Kurum Kazancı Hükümleri	Uygun	"İmal edilen emtia" bedeliyle "stok" hesabına alınır. Elden çıkarıldığında "tahakkuk" esasıyla "Ticari Kazanç" da vergilendirilir. (Gerçek kişiler yönünden)	"İmal edilen emtia" bedeliyle "stok" hesabına alınır. Elden çıkarıldığında "tahakkuk" esasıyla "Kurum Kazancı" olarak vergilendirilir. (Kurumlar yönünden)
İHRAÇ YAPANLAR	Kripto varlık projesi hayata geçiren kripto varlık arzı yapan kişiler (Gerçek veya Tüzel kişiler)	Mevcut; GVK. Ticari kazanç hükümleri / KVK Kurum Kazancı Hükümleri	Uygun	İhraç olunan kripto varlıklar hasılat yazılır. Bu amaçla yapılan maliyet ve diğer giderler dikkate alınır. Hesaplanan kazanç, "Ticari Kazanç" olarak vergilendirilir. (Gerçek kişiler yönünden)	İhraç olunan kripto varlıklar hasılat yazılır. Bu amaçla yapılan maliyet ve diğer giderler dikkate alınır. Hesaplanan kazanç, "Kurum Kazancı" olarak vergilendirilir. (Kurumlar yönünden)
YATIRIMCILAR (Kurumlar / Ticari İşletmeler)	Yatırım amaçlı kripto varlık alan kurumlar	Mevcut; GVK. Ticari kazanç hükümleri / KVK Kurum Kazancı Hükümleri	Uygun	Yatırım amaçlı alınan kripto varlıklar "maliyet bedeli" ile aktive alınır. Genelde "Maddi Olmayan Duran Varlık" hesaplarında izlenir. Elden çıkarıldığında hesaplanan kazanç "Ticari Kazanç" olarak vergilendirilir. (Kurumlar yönünden) Elden duran kripto varlıklar için VUK yönünden dönem sonu değerlemesi yapılmaz.	Yatırım amaçlı alınan kripto varlıklar "maliyet bedeli" ile aktive alınır. Genelde "Maddi Olmayan Duran Varlık" hesaplarında izlenir. Elden çıkarıldığında hesaplanan kazanç "Kurum Kazancı" olarak vergilendirilir. (Kurumlar yönünden) Elden duran kripto varlıklar için VUK yönünden dönem sonu değerlemesi yapılmaz.

14 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler yapan 7518 Sayılı Kanun

rak ihracına ve bunların saklanma ve izlenmesine, kripto varlık hizmet sağlayıcıların (KVHS) faaliyetlerine, kripto varlıkların transfer ve saklanmasına, KVHS denetimi, alınacak tedbirler, uygulanacak yaptırımlar, izinsiz faaliyet halleri, zimmet, şahsi sorumluluk, özel haller ve geçiş hükümlerini gibi bir çok hususu düzenledi ve Sermaye Piyasası Kurulu'na ikincil düzenlemeler yapmak için de yetki verdi.

Kurul aldığı yetki kapsamında ikincil mevzuatı da KVHS kuruluşların kurucu, yönetici, ortak ve personeline, faaliyet esaslarına, organizasyonuna, yükümlülüklerine, pay devirlerine, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına, dışarıdan hizmet alımına, yapamayacakları iş ve işlemlere, belge kayıt sistemlerine, denetimlerine, kripto varlıkların listeleme esasların, sermaye yeterliliklerine, bilgi sistemleri yönetimi, bilgi sistemleri bağımsız denetimi, rezerv kanıt denetimi gibi özellikli durumları düzenledi. KVHS kuruluşların Kurul iznine bağlanması çalışmalarında hızla yürütülmektedir.

Yapılan Kanuni düzenlemede KVHS tanımlamaları şu şekilde yapılmıştır.¹⁵

- Kripto varlık hizmet sağlayıcı (KVHS): Platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımını dâhil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşları,

- Kripto varlık saklama hizmeti: Platform müşterilerinin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanmasını, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetlerini, (Asgari sermaye tutarı 500 Milyon TL)

- Platform: Kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşları, (Asgari sermaye tutarı 150 Milyon TL)

KVHS kuruluşların (Platformlar, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşlar ve kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlayan diğer kuruluşlar) yaptıkları işler, bir ticari organizasyon içinde süreklilik arzeden, Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında da sermaye şirketi kurmayı gerektiren işler olduğundan, bu kuruluşların kripto varlık aracılığı, saklaması, yatırımı, ihracı, vd. tüm faaliyetleri ticari faaliyet olup, sağlanan kazanç da KVK md.6 hükmü uyarınca kurum kazancı olarak kurumlar vergisine tabi olacaktır. Halen de uygulama bu yönde olup, bu konuda vergi kanunlarındaki mevcut düzenlemeler yeterlidir.

7518 Sayılı Kanun ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda yapılan değişiklik sonrası KVHS'lara ilişkin faaliyetin gerçek kişi olarak yürütülmesi imkanı kalmamış olmakla birlikte, öncesinde veya izinsiz yürütülen faaliyetler bakımından da konu GVK'nın md.37-38 hükümleri kapsamında "ticari kazanç" olarak değerlendirilecek ve Gelir Vergisi Kanunu'na tabi bir faaliyet olacaktır. Bu konuda vergi kanunlarındaki mevcut düzenlemeler yeterlidir.

6.2. Madencilerin Kazanç Vergileri Karşısındaki Durumları

Kripto varlık ekosisteminde, kripto para transfer işlemlerini doğrulayan, doğrulama işlemi karşılığında ödül olarak kripto para alan ve kripto para üreten cihazlar (ve bu cihazları yöneten kişiler) "madenciminer" olarak adlandırılır.¹⁶ Blokzincir teknolojisinin altyapısının doğru çalışmasını sağlayan makinelere Bitcoin ağında madenci, (Bitcoin ağı benzeri madenciler ile çalışan BCH, Dogecoin, LTC gibi daha küçük ağlar da mevcut) diğer ağlarda onaylayıcı diyoruz. Bitcoin madencilerinin temel olarak iki gelir kalemi var. Bunlardan birincisi her on dakikada bir yeni blok oluşturma karşılığında kazandıkları ödüller. İkincisi ise kullanıcıların birbirlerine yaptıkları Bitcoin transferleri karşılığında ödedikleri işlem ücretleri. Toplam gelirin büyük bir kısmı ödüllerden geliyor.¹⁷

15 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda kripto varlıklara ilişkin düzenlemeler yapan 7518 Sayılı Kanun, md.1/1-cc,çç,dd

16 <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklari-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>

Vergi Konseyi Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi Çalışma Grubu Raporu, Ankara-2022, Syf:22

17 Turan Sert, Sorularla Web3, Scala Yayıncılık, Şubat 2025, s.140

Madencilik faaliyeti de yapılan işin donanım ağırlıklı olması, enerji sarfiyatı, diğer komisyon gelirleri dikkate alındığında sürekliliği ve ticari bir organizasyonu gerektiriyor olması nedeniyle, gerçek kişiler yönünden GVK'nın md.37-38 hükümleri kapsamında "ticari kazanç" olarak, kurumlar yönünden de KVK'nın md.6 hükmü kapsamında "kurum kazancı" olarak vergiye tabi olacaktır. Bu kişi ve kurumların kazandıkları ödüller (kripto paralar) yönünden vergiyi doğuran olay, bunların kazanılması değil, elden çıkarılması sonucu doğan kazanç olacaktır. Kazanılan ödül kripto para elden çıkarılana kadar, herhangi bir üretim işletmesi benzeri "stok" hesabında izlenmesi gereken varlık konumundadır. Bunun yanında kripto varlık transferlerinden sağlanan işlem ücretlerinde vergiyi doğuran olay ise hukuken bu ücrete hak kazanıldığı zamandır ki bu da kripto varlık işlemlerinde tahsil zamanı ile eş haldedir.

Halen uygulama da bu yönde olup, bu konuda vergi kanunlarındaki mevcut düzenlemeler yeterli bulunmaktadır.

6.3. İhraççıların Kazanç Vergileri Karşısındaki Durumları

Kripto varlık "coin" veya "token"ların ihracı, kullanıcılara veya 3. kişilere satışı anlamındadır. İhracı yapanlar, bu projenin geliştiricisi olabilirler, pay sahibi olabilirler ya da bu projeyi kendi bünyelerindeki ekiplerle veya kısmen veya tamamen 3. kişilerden hizmet alınarak ortaya çıkartanlar olabilirler.

Bunların gerçek kişi veya kurum olmaları da sonucu değiştirmeyecektir. Yapılan faaliyet gerçek kişiler yönünden ticari bir organizasyon içinde süreklilik arz eden bir faaliyet olması nedeniyle GVK. md. 37-38 kapsamında "ticari kazanç" konumundadır. Kurumlar yönünden ise kurumun uğraştığı tüm işlerden sağlandığı kazanç kurum kazancı olacaktır.

Konu ihraçlarda vergiyi doğuran olay, kripto varlığın bir itibari para (USD, EUR, TL gibi) karşılığında ihraç edilmesidir. TCMB'nin kripto varlıklara ilişkin Yönetmeliği gereği ülke içinde kripto varlıkların ödeme amaçlı kullanılmasının yasak olduğunu hatırlatmakta fayda görüyoruz. Diğer taraftan, bu sınırlılıklar dışında başka mevzuatlarımız veya diğer vergi kanunlarımız yönünden (örneğin NFT'lerde KDV gibi) tereddüt/risk oluşturan durumlar, kripto varlık ihraçlarının ülkemiz yerine başka ülkelerde ihracına da neden olabilmektedir.

Örneğin, ihraç edilen tokenlar, bir stabil coin veya varlığa dayalı bir token (NFT vb.) veya bir hizmet sağlamak amaçlı çıkartılan token (DeFi, vd.) olabilir.

(Genel durum böyle olmakla birlikte, bu alandaki proje geliştirme ufkunun çeşitliliği ve genişliğini de dikkate alarak, istisnai tokenlar bakımından durumun kendi özellerinde ayrıca değerlendirilmesinde fayda olacağı düşüncesindeyiz.)

6.4. Yatırımcıların (Kurum veya Ticari Kazanç Sahibi olan) Kazanç Vergileri Karşısındaki Durumları

Ülkemizde de yurtdışında bazı örnekleri görüldüğü şekilde, ticari işletmelerin ve kurumların çeşitli nedenlerle kripto para aldıkları gözlenmektedir. Bunun olmaması için engel bir durum yoktur.

Yatırım amaçlı kripto varlık alan bir ticari işletme, aldığı bu kripto varlıkları "maliyet bedeli" ile aktiflerine alacaklar, (kuruluşların bunun genelde "Maddi Olmayan Duran Varlık" hesaplarında izledikleri gözlenmektedir) elden çıkardıklarında da hesaplanan kazancı "Ticari Kazanç" olarak kayıtlarına yazacaklar ve beyana konu edeceklerdir.

Durumun zararlarla sonuçlanması halinde, işletmelerin merkezi platformlar üzerinden (özellikle de ülke içindeki) yapılmış olması durumu izah etmek bakımından kolaylık olacaktır. Yurt dışı merkezi platformlar ve merkeziyetsiz platformlar üzerinde doğacak zararları açıklamak daha zor olacaktır düşüncesindeyiz. Zararın boyutu ve kripto varlığın türü de (örneğin NFT gibi) açıklamayı zorlaştıran unsurlar olabilir. Daha işlem yaparken ilerisini de düşünüp, gerekebilecek hazırlıkları zamanında yapmak önem taşıyacaktır.)

Elde duran kripto varlıklar yönünden, vergi kanunlarımızda henüz kripto varlıklara ilişkin bir kanuni düzenleme yapılmadığından dolayı, Vergi Usul Kanunu yönünden dönem sonu değerlemesi yapılmayacaktır.

Konu yatırımın bir kurum tarafından yapılması halinde de durum "ticari işletme" ile benzer olup, kurum kazancına dahil edilecektir. İşlemlerin kayıt şekli, kazancın elde edilmesi ve değerlendirme durumları aynıdır.

Bir ticari işletme veya kurum BOBİ FRS kapsamında raporlama yapıyor olması halinde ise elinde olan kripto varlıkları aşağıdaki şekilde kayıtlarında gösterecektir. Bu gösterim BOBİ FRS yönünden geçerli olup, VUK gösterimine ve beyan edilecek kazanca bir etkisi yoktur. BOBİ FRS kayıtları gösterimi;

- Elde bulundurulan kripto varlıklar **gerçeğe uygun değeriyle** ölçülür ve değerlemeden kaynaklanan kazançlar, Diğer Faaliyetlerden Gelirler altında **“Diğer Gelirler”** kaleminde, kayıplar ise Diğer Faaliyetlerden Giderler altında **“Diğer Giderler”** kaleminde kâr veya zarara yansıtılır. (14.41)

- Gerçeğe uygun değer, karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesi durumunda ortaya çıkabilecek tutarı ifade eder. (14.42)

- Gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde ölçülemeyen kripto varlıkların sonraki ölçümü maliyet bedeli üzerinden gerçekleştirilir. Bu tür kripto varlıkların değer düşüklüğü için bu bölümde yer alan hükümler uygulanır. (14.43)

- Kripto varlıklar, finansal durum tablosunda (Bilanço) Dönen Varlıklar veya Duran Varlıklar altında yer alan **“Dijital Varlıklar”** kaleminde sunulur. (14.44)

- Kripto varlıklar itfaya tabi tutulmaz. (14.45)

6.5. Gerçek Kişi Yatırımcıların Gelir Vergisi Karşısındaki Durumları

Vergi kanunlarımız bakımından çok uzun zamandır en kritik konu gerçek kişi yatırımcıların “kripto varlıklardan” sağladıkları gelirlerin ve alım-satımından doğan kazançlarının, GVK md. 2 hükmünde yer alan yedi gelir unsurundan hangisine girdiği ve nasıl vergileneceği hususudur.

Uzun süredir yapılan değerlendirmelerde, uzmanların makale ve yorumlarında, yapılan geniş kapsamlı rapor çalışmalarında ulaşılan genel kanı, “kripto varlıkları” karşılayacak bir tanımın vergi kanunlarımızda bulunmadığı yönündedir. En çok yaklaşan düzenleme GVK’nın 18 maddesindeki düzenlemeler olup, burada da en fazla yaklaşan ifadeler bilgisayar programcısı ve ürün olarak da bilgisayar programları olmaktadır ki kripto varlıkların durumu bunun çok ötesinde anlam ifade etmektedir. Diğer taraftan, mevcut tanımlamalar çerçevesinde kripto varlıklara vergi mevzuatımızda da “gayri maddi varlık” diye bakarsak, GVK’nın md.70’de yer alan “Gayrimenkul Sermaye İradı” düzenlemesi içinde en fazla kanun maddesinin 1. fıkra 5. bendindeki “Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatlar, ihtira beratları” tanımlamasına yakınsama buluruz ki, bu tanımlamaların da kendi hukuki tanımları kripto varlıkları bünyelerine almakta uzaktır. Kaldı ki bu kıymetlerin bir an için gelir-

lerine “gayri menkul sermaye iradı” desek bile bunların alım satım kazançlarına “Değer Artış Kazançları”nı düzenleyen mük. md. 80 kapsamında ve md. 80 “Arızı Kazanç” kapsamında uygun yer bulmak da mümkün değildir. (Zaten vergi kanunlarımızda kıyasen bir yaklaşımın da olmayacağı açıktır.)

Geçmişte, Vergi İdaresi’nin de vergi kanunlarımızdaki mevcut düzenlemelerle, gerçek kişiler yönünden kripto varlıkların vergilendirilmesinin mümkün olmadığını, bu konuda vergi kanunlarımızda bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç bulunduğunu, bunun da Anayasa’nın 73’üncü maddesi uyarınca “vergilerin kanunla konulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı” hükmü gereği olduğunu ifadelendirdikleri bilinmektedir.

Yazımızın “3. bölümünde ayrıca işlendiği üzere “Vergilerin Kanuniliği İlkesi” gereği, vergi kanunlarımızda, kanun hükümlerinin sınırlarını aşan yorum yapılamayacağı gibi, kanunda belirlenmiş olmadıkça ne yürütme organının ne de yargı organının kıyas, boşluk doldurma ve hukuk yaratma gibi halleri kullanması da mümkün değildir. Bu nedenle de kripto varlıklardan kaynaklı gelirlerin ve kazançların gerçek kişiler nezdinde vergilendirilebilmesi için, vergi kanunlarımızda da “kripto varlıklara” ilişkin düzenleme yapılması zorunluluğu vardır.

Burada olası iki seçenek değerlendirilmiştir. Bunlardan birincisi; ortada birisi kanuni olmak üzere temelde 2 tanımlama mevcuttur. İlki Sermaye Piyasası Kanunun’daki düzenleme diğerleri ise TCMB’nin konu Yönetmeliği ve Kamu Gözetimi Kurumu’nun BOBİ FRS kapsamında yaptığı tanımlama. Özünde her iki tanımlama da kripto varlıkları “Gayrimaddi Varlık” olarak nitelemektedir.

Vergi kanunlarımızda da kripto varlıklar, benzer bir tanımlamayla “Gayrimaddi Varlık” olarak tanımlanırsa, bu durumda GVK’nın md.70 hükümleri içinde “kripto varlıkları” kavrayan bir düzenleme olmadığı için ya ayrı bir bent olarak ya da GVK. md. 70/1-5 bendine ek düzenleme yapmak gereği olacaktır. Bu şekilde kripto varlık gelirleri “gayrimenkul sermaye iradı” olarak vergilenebilecektir.

Ancak aşağıdaki tabloda "Sorunlar" başlığı altında sıralanan hususlara (amortisman tabi olmayacakları, bunların alımında yüklenilen borçların faizleri gayrimenkuller için olduğu şekilde mi dikkate alınacağı vd.) açıklama getirmek, hatta düzenleme yapmak gereği ortaya çıkacaktır.

ÜRÜNLER	YASAL TANIMI	VERGİ KANUNLARINDAKİ TANIMI (ANAYASA Md.73)	GELİR VERGİSİ Yönünden (Vergi Kanunumuzda da "Gayri Maddi Varlık" dersek)	GELİR VERGİSİ Yönünden (Acaba günün birinde buraya mı geleceğiz?)
Kripto Varlıklar	Sermaye Piyasası Kanunu "Gayri Maddi Varlık"	Yok	Alım-Satımından Doğan Kazanç = "Değer Artış Kazancı" Saglanacak Faiz , kira vb. Gelirler = "Gayri Menkul Sermaye İradı" Yasal Düzenleme İlave İhtiyaç: - GVK.md.70/1-5 bendine ek düzenleme, ... Sorunlar; 1. Kripto varlıklar için amortisman ayrılacak mı? Hangi orandan? (Zira GVK'nun 74/1-6 hükmü uyarınca "haklar" için ayrılan amortismanlar gider kabul ediliyor.) 2. Bunlara sarf olunan borçların faizleri de gider kabul ediliyor.(GVK.md.74/1-4)	VUK.md.280 - YABANCI PARALAR ve STABLE COİNLER (Zira yabancı para ile olan senetli ve senetsiz alacak ve borçlar da bu kapsamda) (VUK.md.280-Borsa rayıcı - muvaza varsa Alış Bedeli) VUK.md.274- KIYMETLİ MADENLER ve ANA COİNLER (Btc, Eth gibi) (Zira kıymetli maden ile olan senetli ve senetsiz alacak ve borçlar da bu kapsamda) (VUK.md.274/A -Borsa rayıcı - yoksa Maliyet Bedeli) VUK Md.279 -MENKUL KIYMETLER (SPK Tarafından düzenlenenler zaten bu kapsama girecek) (VUK Md.279 Borsa Rayıcı, %51'li.... Yatırım fonu katılım belgeleri Alış Bedeli" ile)

ÜRÜNLER	YASAL TANIMI	VERGİ KANUNLARINDAKİ TANIMI (ANAYASA Md.73)	GELİR VERGİSİ Yönünden (Vergi Kanunumuzda da "Gayri Maddi Varlık" dersek)	GELİR VERGİSİ Yönünden (Acaba günün birinde buraya mı geleceğiz?)
Kripto Varlıklar (NFT, RWA, ..)	Sermaye Piyasası Kanunu "Gayri Maddi Varlık"	Yok	Alım-Satımından ve kullanımından doğan kazançlar = Serbest Meslek Kazancı / Arızı Kazanç / Değer Artış Kazancı (GVK.md.18, md.82, mük.md.80) İHTİYAÇ : GVK.md.18'e ek düzenleme, ... Sorunlar; - KDV durumu, Oran vb.	VUK.md.274 -EMTİA ve EMTİA gibi Kabul Edilen Kripto Varlıklar (NFT, RWA,vb) (VUK.md.274 Maliyet Bedeli) Madde 269- GAYRİMENKULLER İktisadi işletmelere dahil bilyum gayrimenkuller maliyet bedelleri ile değerlendirir. Bu kanuna göre, aşağıdaki yazılı kıymetler gayrimenkuller gibi değerlendirir: 1. Gayrimenkullerin müttemmim cüzütlü ve teferruatı; 2. Tesisat ve makinalar; 3. Gemiler ve diğer taşıtlar; 4. Gayrimaddi haklar; 5. (1),(2),(3) ve (4). Bentlerdeki Kıymetleri Temsil Eden Gerçek Dünya Kripto Varlıkları (NFT,RWA,.)

Kripto varlıkların "gayrimaddi hak" olarak kabul edildiği bir durumda, yukarıdaki tabloda gösterilen "NFT" ler yönünden sorunlar çıkabilecektir. NFT'lerin sanat eseri özelliği gösterenleri bakımından bunlara da GVK md. 70 hükümlerine yapacağımız ekleme ile mi yaklaşacağız, yoksa sanatçı-kanuni mirasçısı bağlamında GVK md. 18 hükmüne uygun bir ekleme yaparak fiziki eser sanatçısı ile dital ürün sanatçısını bir mi değerlendirmek gerekecektir? Şayet bu yola gidilirse de stopaj vergilemesi anlamlı olacak mıdır? Nasıl uygulanacaktır? İstisna getirmek daha mı uygundur? Bu şekil ilerlendiği durumda sanatçı ve mirasçısı dışındaki kişilerce bu varlıkların (NFT'lerin) alım satı-

mının değer artış kazancı olması için de GVK'nın mük. md. 80/1-3 hükmüne ekleme gerekecektir.

Diğer taraftan NIKE'ın çıkarttığı bir NFT dijital ayakkabı, satış mağazası tarafından satılırken diğer ticari ürünlerinin satışı gibi "kurum kazancı" olarak verilecek, ama gerçek kişi bunu satarken "gayri maddi varlık" olarak mı yoksa "Arızı ticari kazanç" olarak mı (çok rağbet gören bir seri olduğu ve yüksek fiyat yaptığı varsayımı ile) vergiye tabi tutulacaktır. Yoksa zat eşyası mı sayılacaktır?

Benzer durumlar, "RWA-Real Word Asset" (Gerçek Dünya Varlıkları) tokenlaştırılmasında da gündeme gelecektir. Şu an için izin verilmemiş olsa da

buğday tokenı ya da gayrimenkul tokenlarına izin çıktığı durumda konuya nasıl bakılmalıdır?

NFT konusunda daha detaylı bilgi için Vergi Dünyası, Ekim 2022 “Tüm Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Vergilendirilmesi” özel sayısındaki makalemize bakılabilir.¹⁸

Yukarıdaki tablolarımızın en sağ sütunlarında ise muhtemelen bir zaman sonrasında bir kısım kripto varlıkların vergi kanunlarımızdaki benzerleriyle aynı şekilde değerlemeye tabi olmasını da yaşayacağız. Örneğin; şu an dünyada ABD, Avrupa (MICA kapsamında), Japonya, Birleşik Arap Emirlikleri, İsviçre ve Singapur’un “stabil coin” leri kurala bağladıkları ve denetim altına aldıkları ve ülkelerinde ödeme aracı olarak hızla kullanmaya doğru ilerledikleri, bir kısmının da halen bu şekilde kullandığı görülmektedir. Bu durumun konu ülkelerde bu varlıkların para benzeri kabul edilmesi ve muhasebe kayıtlarında da bu şekilde izlenmesi söz konusu olacaktır. Bu durumun bizim de vergi mevzuatımıza “VUK.md.280-Yabancı Paralar” hükmünün bu varlıkları da içerecek şekilde (madde başlığı abartılıdır) “VUK.md.280 -Yabancı Paralar ve Stable Coin” ler şeklinde dahil olması kuvvetle muhtemeldir. Örneğin ABD’nin kendi ülkesinde ödemelerinde kullandığı ve bir zaman içinde “ödeme aracı” kabul ettiği USDC, USDT’i bizim yabancı paralar içine almamamız mümkün olabilir mi? Hatta bir vadede Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (IASB) IFRS yönünden bu konuda açıklama getirmesi de muhtemeldir.

7. SONUÇ

Vergi Kanunlarımızda Anayasamızın 73/3 maddesi hükmü uyarında “kripto varlıkların” vergilendirilmesine ilişkin düzenleme yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu düzenlemenin önceki bölümde açıkladığımız üzere birinci seçeneği, yakın zamanda yapılan kanuni düzenleme benzeri (Sermaye Piyasası Kanununda yapılan kripto varlık tanımlaması) veya TCMB Yönetmeliğindeki benzer bir “gayri maddi varlık” tanımlamasının yapılması ve vergileme şeklinin düzenlenmesi olabilir. Kripto Varlıkların “gayri maddi varlık” olarak tanımlanmasının vergi kanunlarımız yönünden olası sorunlarını önceki kısımlarda açıklamaya çalıştık.

Vergi Kanunlarımız yönünden kripto varlıklara ilişkin yapılacak kanuni düzenlemede 2. Seçeneğimizin ise kendimize soracağımız aşağıdaki soruya vereceğimiz cevapta yattığını düşünüyoruz. **“Vergi Kanunlarımızda ‘Kripto Varlık’ düzenlemesini ne şekilde yapalım ki, hem olası teknolojik ve ürün bazında yeni gelişmeleri de kavrayabilelim hem de mevcut vergi kanunlarımızın sistematiği ve uygulamaları yönünden getireceğimiz düzenlemeler uyumlu olabilsin?”** Bu seçeneği değerlendirirken kendimizi mevcut Kanun ve Yönetmelik düzenlemelerindeki tanımlarla sınırlamamamızın önemli olacağı düşüncesindeyiz. Makalemizin başında da belirttiğimiz üzere, vergi mevzuatımızdaki araç ve makinaların “gayrimenkul” benzeri olarak düzenlemeye tabi tutulması gibi başka çözüm yaklaşımları da düşünülebilir. **Bu noktada önerilerimiz;**

- Vergi kanunlarımızda kripto varlık tanımının mevcut “gayrimenkul sermaye iradı” sayan düzenlemeler şeklinde değil de yazımızın (2.) bölümünde belirttiğimiz “MICA” düzenlemesindeki “hak veya değerler” şeklindeki geniş çerçevede yapılması,

“Kripto varlıklar; dağıtık defter teknolojisini veya benzeri bir teknolojiyi kullanarak elektronik ortamda saklanabilen veya transfer edilebilen hakların veya değerlerin dijital temsilidir.”¹⁹

- Kripto varlıkların “izahnamelerindeki hakim unsurlar esas alınarak (müstakil ayrıştırmalar yapılamadığı durumda) ilgili mevcut gelir unsurları itibariyle vergilemeye tabi tutulması,

- Uluslararası pazarlarda kripto varlıkların fiyatlarında ayrışmaya sebep olmayacak seviyede (Katma Değer Vergisi dahil, fiyata etki edecek diğer vergiler yönünden) düşük vergi oranları veya istisna uygulamalarının göz önünde tutulması,

- İleriye ve geriye doğru zarar mahsup imkanı verilmesi, (Aksi durumlar, dinamik bir piyasada uzun süreli düşüşlerin yaşandığı da geçmiş tecrübelerde gözlenen durum olduğundan, yatırımcı açısından sermayesinin erimesi anlamına gelecektir)

- Makul bir kazanç alt sınırı belirleyerek bu sınırın üstü kazançların vergiye tabi tutulması, (Zira, öğrenci, ev hanımı, emekli vb. çok kesimin içinde olduğu bir yatırım ortamı olduğu biliniyor.)

18 <https://vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/nft-uygulamaları-ve-vergilendirilmesi-mevcut-durum-ve-oneriler-10236>; Tayfun İçten, “Tüm Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Vergilendirilmesi”, Vergi Dünyası, Ekim 2022, s.138

19 Orijinal tanım için bkz. “(5) ‘crypto-asset’ means a digital representation of a value or of a right that is able to be transferred and stored electronically using distributed ledger technology or similar technology;” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1114-20240109> , Md.3, 1’inci fıkra, 5’inci bent

- Belli bir zamanı aşan elden çıkarmalarda, (benzer başka uygulamalar da dikkate alınarak) istisna ve/veya düşük vergi oranı uygulanması, (Bilindiği üzere, gayrimenkullerde 5 yılı aşanlar, hisse senetlerinde BİST'de işlem görenler bakımından vergi olmaması, tahvil ve mevduatta nispeten düşük oranlı stopajlar uygulandığı dikkate alındığında)

- Vergileme şeklinde «Beyan» esasının korunarak merkeziyetsiz piyasalardaki kazançların da beyanına imkan tanınması,

- Mali İdarenin münhasıran bu konuya odaklı bir alt birim oluşturarak, kamuoyu-mükellef bilgilendirmeleri, yön gösterici yaklaşımlar, yurtiçi ve yurtdışı temaslar sağlaması, (Kripto varlıkların izahnamelerine göre bir vergileme öngörülebilecekse, bu konuda ciddi emek verilmesi gerekliliği de olasıdır)

- “Sürdürülebilirlik” kavramının özellikle Mali İdare tarafından üzerinde hassasiyetle durulacak bir konu olduğu gerçeğinden hareketle, “Vergi gelirlerinin” ve “Vergi mükellefleri”nin artırılması, (Vergide gönüllü uyumu, düşük vergi oranları, vergilemede dirençleri çözecek yeni vergileme yaklaşımları, yapay zeka vd. yeni teknolojik gelişmelerle kayıtdışı ekonominin kavranması, vergi tabanının genişletilmesi vd. ezber dışı yeni yaklaşımlara da kucak açılması)

- Bu konuda blokzincir teknolojisi ve kripto varlık ekosisteminden de yararlanılması,

Farklılık, heyecan ve yenilik getirecektir düşünce-sindeyiz.

KAYNAKÇA

- Bayraklı, Hasan Hüseyin, Sezer, Yasin. “Devletin Vergilendirme Yetkisi Karşısında Temel Hak ve Öz-

gürlüklerin Güvence Altına Alınması”, **AKÜİBFD**, C. 11, S. 1, Temmuz 2000

- Çağan, Nami. “Anayasa Tasarısında Vergi ve Benzeri Yükümlülükler”, **Vergi Dünyası**, Eylül 1982

- Erginay, Akif. “Yeni Anayasamızın Mali Hükümleri”, **Prof. Dr. Fadıl H. SUR’un Anısına Armağan**, Ankara 1983

- https://bctr.org/dokumanlar/Kripto_Varliklarin_Vergi_Muhasebe_ve_Denetim_Yonunden_Incelenmesi.pdf

- <https://kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/5069/BOBI%CC%87-FRS-Kripto-Varl%C4%B1klara-I%CC%87lis%CC%A7kin-Deg%CC%86is%CC%A7ikliklerin-Yay%C4%B1mlanmas%C4%B1>

- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklarin-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>

- <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/8/2024/01/6Kripto-Varliklarin-Vergilendirilmesi-2022-1-1.pdf>

- İçten, Tayfun. “Tüm Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Vergilendirilmesi”, **Vergi Dünyası**, Ekim 2022

- Nami, Çağan. **Vergilendirme Yetkisi**, İstanbul, 1982

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1114-20240109>

- Oncel, Mualla, Kumrulu, Ahmet, Çağan, Nami. **Vergi Hukuku**, 11. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2003

- Sert, Turan. **Sorularla Web3**, Scala Yayıncılık, Şubat 2025

- Ufuk, M. Tahir. “Vergi Hukukunda Yorum ve Kıyas”, **Yaklaşım**, Yıl: 9, S. 101, Mayıs 2001

- www.resmigazete.gov.tr

- www.vergidunyasi.com.tr